

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

19 בפברואר 2018

1199

ד' באדר התשע"ח

עמוד

הצעת חוק חינוך מיוחד (תיקון מס' 11), התשע"ח-2018 652

הצעת חוק חינוך מיוחד (תיקון מס' 11), התשע"ח-2018

- החלפת מונחים 1. בחוק חינוך מיוחד, התשמ"ח-1998¹ (להלן – החוק העיקרי), בכל מקום –
- (1) במקום "בעל צרכים מיוחדים" או "בעלי צרכים מיוחדים" יבוא "עם צרכים מיוחדים";
 - (2) במקום "בעל הצרכים המיוחדים" יבוא "עם הצרכים המיוחדים";
 - (3) במקום "לקות" יבוא "מוגבלות";
 - (4) במקום "לקויות" יבוא "מוגבלויות";
 - (5) במקום "לקויותיו" יבוא "מוגבלויותיו";
 - (6) במקום "השמה" יבוא "זכאות";
 - (7) במקום "ההשמה" יבוא "הזכאות".
- תיקון סעיף 1 2. בסעיף 1 לחוק העיקרי, אחרי ההגדרה "ארגון ציבורי" יבוא:
"ועדת זכאות" – ועדה שמונתה לפי סעיף 5;

ד ב ר י ה ס ב ר

מיוחד, כיתה במוסד חינוך רגיל שבה ניתן חינוך מיוחד או שילוב במוסד חינוך רגיל.

כמו כן, כולל החוק המוצע שינוי בהוראות הנוגעות לסדרי דין בוועדת הזכאות, כדי לשפר את עבודתה ולהגדיל את מעורבות ההורים בקבלת ההחלטה.

בנוסף, במועד חקיקת החוק נעשה שימוש במונחים אשר היום אינם מקובלים עוד בחקיקה ונחשבים כפוגעניים. במסגרת התיקון לחוק מוחלפים מונחים אלה במונחים המקובלים היום.

סעיף 1 מוצע לשנות מונחים שנקבעו בחוק עם חקיקתו אך היום אינם מקובלים בחקיקה ונלווית להם משמעות שלילית. המילים "בעל" ו"בעלי" המופיעים כחלק מהמונח "ילד בעל צרכים מיוחדים" יוחלפו במילה "עם", כך שהביטוי בחוק יהיה "ילד עם צרכים מיוחדים"; המונח "לקויות" יוחלף במונח "מוגבלויות".

עוד מוצע להחליף את המונח "השמה" במונח "זכאות". שינוי זה מחליף, בין השאר, את השם של הוועדה העיקרית המוקמת בסעיף 5 לחוק. מטרת שינוי זה לבטא את השוני המהותי המוצע בהיקף סמכויות הוועדה. הסמכות המרכזית של הוועדה תהיה כאמור לקבוע זכאות לחינוך מיוחד ואילו הסמכות לבחור את סוג המסגרת החינוכית המתאים יעבור, למעט במקרים כמפורט להלן, להורי הילד עם הצרכים המיוחדים.

סעיף 2 מוצע להוסיף לחוק הגדרה של "ועדת זכאות" ולקבוע כי ועדת זכאות היא הוועדה המוקמת בסעיף 5 לחוק.

כללי חוק חינוך מיוחד, התשמ"ח-1988 (להלן – החוק), קובע את הקמתן ואת דרכי פעולתן של ועדות השמה הפועלות במסגרת הרשויות המקומיות וכן ועדות השילוב הפועלות במסגרת המוסדות החינוכיים הרגילים. תפקידן של ועדות אלה הוא לקבוע את זכאותם של ילדים עם צרכים מיוחדים לחינוך מיוחד, ואת השמתם במסגרות מתאימות. כמו כן קובע החוק את הקמתן ודרכי פעולתן של ועדות ערר שאליהן ניתן לערור על החלטות ועדת השמה.

במהלך 29 השנים מאז נחקק החוק צברו משרד החינוך והרשויות המקומיות ניסיון רב בהפעלת ועדות השמה וועדות ערר. לאור ניסיון זה התגבשה ההכרה כי יש לערוך רפורמה בהרכב ובדרכי פעולת ועדות ההשמה וועדות הערר לפי החוק, כדי לשפר את דרכי פעולתן. במסגרת זו מוצע, בין השאר, לבטל את ועדות השילוב, ולרכז את הסמכות החליט על זכאות לחינוך מיוחד לילדים עם צרכים מיוחדים, בוועדה מקצועית אחת, ועדת הזכאות.

בנוסף, מוצע לשנות את היקף הסמכות הנתון כיום לוועדות ההשמה ולקבוע כי בסמכותן לקבוע את עצם זכאותו של הילד לחינוך מיוחד ולא את סוג המסגרת החינוכית המתאימה שבה ילמד. אחת ההמלצות המרכזיות של הוועדה הציבורית לבחינת מערכת החינוך המיוחד בישראל בראשות השופטת (בדימוס) דליה דורנר, היתה לתת להורים לילדים עם צרכים מיוחדים את הסמכות לבחור את סוג המסגרת המתאימה לילדיהם. החוק המוצע מיישם המלצה זו של הוועדה הציבורית וקובע כי לאחר קביעת זכאות לחינוך מיוחד, יבחרו הורי הילד עם הצרכים המיוחדים את סוג המסגרת החינוכית – מוסד לחינוך

¹ ס"ח התשמ"ח עמ' 114; התשע"ז, עמ' 331.

3. בסעיף 2 לחוק העיקרי, במקום "לתקן ולשפר" יבוא "לשפר". תיקון סעיף 2
4. במקום כותרת פרק ג' לחוק העיקרי יבוא: החלפת כותרת פרק ג' תיקון סעיף 6
5. בסעיף 6 לחוק העיקרי – (1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

(א) בוועדת זכאות יהיו שישה חברים כמפורט להלן:

(1) עובד משרד החינוך שמתקיים לגביו אחד מאלה, והוא יהיה יושב הראש:

(א) הוא בעל ניסיון והכשרה בחינוך מיוחד;

(ב) הוא בעל תעודה כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק במקצועות הבריאות, התשס"ח-2008², באחד ממקצועות הבריאות המפורטים בסעיף 18(ג), ובעל ניסיון בעיסוק במקצוע כאמור;

(2) נציג רשות החינוך המקומית כהגדרתה בחוק לימוד חובה, התש"ט-1949³;

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 3 סעיף 2 לחוק קובע כי "מטרת החינוך המיוחד היא לקדם ולפתח את כישוריו ויכולתו של הילד בעל הצרכים המיוחדים. לתקן ולשפר את תפקודו הגופני, השכלי, הנפשי וההתנהגותי, להקנות לו ידע, מיומנות והרגלים ולסגל לו התנהגות מקובלת בחברה, במטרה להקל על שילובו בה ובמעגל העבודה".
- מוצע למחוק את המונח "לתקן" מסעיף זה. הכללת המונח "לתקן" ביחס לתפקוד ילדים עם צרכים מיוחדים אינה מתאימה.
- סעיף 4 הכותרת של פרק ג' לחוק היא "פרק ג': אבחון והשמה". כותרת זו משקפת את אחד התפקידים העיקריים של ועדות ההשמה מכוח החוק הקיים והיא לקבוע לילד עם צרכים מיוחדים את סוג המסגרת החינוכית שבה ילמד. במסגרת החוק המוצע סמכות זו של בחירת סוג המסגרת החינוכית, עוברת לידי ההורים. על כן מוצע לשנות את שם הוועדה ואת כותרת הפרק הקובע את ההוראות ביחס לסמכויותיה ודרכי פעולתה. מוצע כי כותרת פרק ג' תהיה "זכאות" ותבטא את התפקיד העיקרי של ועדת הזכאות, שהיא אפיון צרכיו של ילד עם צרכים מיוחדים וקביעת זכאות לחינוך מיוחד במקרים המתאימים.
- סעיף 5 מוצע לקבוע את הרכב ועדות הזכאות ולשנות מההרכב הקבוע כיום ביחס לוועדות השמה, וזאת במטרה לשפר את תפקודן.
- לפסקה (1) סעיף 6(א) לחוק קובע את הרכבה של ועדת השמה כדלקמן:
- (א) בוועדת השמה יהיו שבעה חברים כמפורט להלן:
- (1) נציג רשות חינוך מקומית והוא יהיה היושב ראש;
- (2) שני מפקחים של משרד החינוך והתרבות, שאחד מהם הוא מפקח לחינוך מיוחד, או נציגיהם;
- (3) פסיכולוג חינוכי לפי חוק הפסיכולוגים, תשל"ז-1977 (להלן – פסיכולוג חינוכי), מטעם הרשות המקומית;
- (4) רופא מומחה ברפואת ילדים מתוך רשימה שיקבע שר הבריאות;
- (5) עובד סוציאלי כהגדרתו בחוק העובדים הסוציאליים, תשנ"ו-1996, בעל ניסיון של 5 שנים לפחות בטיפול בילדים בעלי צרכים מיוחדים (להלן – עובד סוציאלי), מתוך רשימה שיקבע שר העבודה והרווחה;
- (6) הורה לילד בעל צרכים מיוחדים שיקבע השר מתוך רשימות שיגישו לו ארגוני ההורים לילדים בעלי צרכים מיוחדים במערכת החינוך;
- מוצע לבטל את סעיף 6(א) שלעיל ולקבוע כי יושב ראש הוועדה יהיה עובד משרד החינוך שהוא בעל ניסיון והכשרה בחינוך מיוחד או בעל תעודה וניסיון באחד ממקצועות הבריאות המפורטים בסעיף 18(ג) לחוק. עוד מוצע כי הוועדה תכלול נציג של רשות החינוך המקומית הרלוונטית; שני מפקחים כוללים של משרד החינוך או נציגיהם, אשר אחד מהם הוא מפקח כולל לחינוך מיוחד

² ס"ח התשס"ח, עמ' 720.

³ ס"ח התש"ט, עמ' 287.

- (3) שני מפקחים כוללים של משרד החינוך, אחד מהם מפקח כולל לחינוך מיוחד והשני מפקח כולל לחינוך רגיל, או נציגייהם;
- (4) פסיכולוג חינוכי לפי חוק הפסיכולוגים, התשל"ז-1977⁴ (בחוק זה – פסיכולוג חינוכי) מטעם הרשות המקומית;
- (5) הורה לילד עם צרכים מיוחדים שימנה השר מתוך רשימות שיגישו לו ארגוני הורים לילדים עם צרכים מיוחדים במערכת החינוך;

(2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) בדיון של ועדת זכאות בעניינו של ילד עם צרכים מיוחדים הלומד במוסד חינוך יהיה אחד המפקחים הכוללים החברים בוועדה כאמור בסעיף קטן (א)(3) המפקח על מוסד החינוך שבו לומד הילד, או נציגו."

תיקון סעיף 7 6. בסעיף 7 לחוק העיקרי –

- (1) בסעיף קטן (א), במקום "ואת השמתו במוסד לחינוך מיוחד" יבוא "בשים לב לרמת התפקוד שלו";
- (2) סעיף קטן (א) – בטל;

ד ב ר י ה ס ב ר

המרכזיות של הוועדה הציבורית לבחינת מערכת החינוך המיוחד בישראל בראשות השופטת (בדימוס) דליה דורנה.
(לפסקה 2)

הוראות סעיף 7(א) לחוק קובעות את האפשרות לרשום ילד עם צרכים מיוחדים למוסד לחינוך מיוחד גם בלא שוועדת השמה דנה בעניינו, בתנאים כמפורט בסעיף. בשל התיקון המוצע המרכז את סמכות קביעת הזכאות לחינוך מיוחד בידי ועדות הזכאות מוצע לבטל סעיף זה. באופן זה, עניינם של כל התלמידים עם הצרכים המיוחדים יובא לפני ועדות הזכאות. נוסף על כך, ביטול הוראה זו עשוי להגדיל פוטנציאלית את היקף התלמידים המשולבים בחינוך הרגיל בהתאם למדיניות של משרד החינוך ובהתאם לתפיסה המקובלת היום כי יש לתת לאנשים עם מוגבלות, ככל האפשר, שירותים במסגרות הרגילות המיועדות לכלל הציבור.

וזה נוסחו של סעיף 7(א) שמוצע לבטלו:

"7(א) (1) על אף הוראות סעיף קטן (א), יקבע השר הוראות בדבר רישומו של ילד בעל צרכים מיוחדים במוסד לחינוך מיוחד, גם בלא שוועדת השמה קבעה את זכאותו לחינוך מיוחד ואת השמתו במוסד לחינוך מיוחד, ובלבד שהוריו ביקשו את השמתו במוסד לחינוך מיוחד, על סמך חוות דעת בכתב של אנשי מקצוע שקבעו שההמאשרת כי לילד לקות קשה המחייבת השמה במוסד לחינוך מיוחד, וכי לא ניתן לשלבו במוסד חינוך שאינו מוסד לחינוך מיוחד.

(2) הוראות כאמור בפסקה (1) ייקבעו לאחר התייעצות עם ארגונים ציבוריים ובאישור ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, ויכללו גם הנחיות

והשני מפקח כולל לחינוך רגיל; פסיכולוג חינוכי מטעם הרשות המקומית וכן הורה לילד עם צרכים מיוחדים שימנה שר החינוך.

הניסיון בהפעלת ועדות השמה מלמד כי ברוב הגדול של דיוני הוועדות לא השתתפו חברי הוועדה, העובד הסוציאלי והרופא. לפיכך, מוצע שעובדים סוציאליים ורופאים לא יהיו חברים קבועים בוועדה ובמידת הצורך יוזמנו לדיון כגורם מייעץ.

(לפסקה 2)

מוצע לקבוע כי אם הילד שעניינו נדון בוועדה הוא תלמיד במערכת החינוך אחד המפקחים הכוללים שישתתפו בדיון הוועדה בעניינו יהיה המפקח של מוסד החינוך שבו לומד הילד. למפקח זה, קשר משמעותי יותר עם המסגרת החינוכית שבה לומד הילד ויש ביכולתו לתרום תרומה משמעותית לדיון בוועדה.

סעיף 6 לפסקה (1)

כללי מוצע לתקן את סעיף 7 לחוק בדבר סמכויות ועדת ההשמה ולקבוע כי הסמכות העיקרית של ועדת הזכאות תהיה לקבוע את עצם הזכאות של ילד עם צרכים מיוחדים לחינוך מיוחד בשים לב לרמת התפקוד שלו. ההחלטה על סוג המסגרת המתאימה לילד עם צרכים מיוחדים תהיה, למעט במקרים מסוימים, בסמכות ההורים של הילד עם הצרכים המיוחדים. זאת בשונה מסמכות ועדת ההשמה כיום לקבוע זכאות לחינוך מיוחד וכן להחליט על סוג המסגרת המתאים לילד. בתיקון מוצע זה יש כדי לשקף את התפיסה המקובלת היום כי ההורים, שעליהם האחריות לטובת הילד ובידיהם מרב הידע ביחס לצרכיו, יקבלו את ההחלטה בדבר סוג המסגרת המתאימה בעבורו. תיקון זה מיישם כאמור את אחת ההמלצות

⁴ ס"ח התשל"ז, עמ' 158.

"(ב) (1) קבעה ועדת זכאות את זכאותו של ילד עם צרכים מיוחדים לחינוך מיוחד, יבחרו הורי הילד עם הצרכים המיוחדים (בסעיף קטן זה – ההורים) את המסגרת החינוכית שבה ילמד הילד, מבין אלה:

(א) שילוב במוסד חינוך רגיל בהתאם להוראות פרק ד'1;

(ב) כיתה במוסד חינוך רגיל שבה ניתן חינוך מיוחד;

(ג) מוסד חינוך מוכר שניתן בו חינוך מיוחד.

(2) ההורים יודיעו לוועדת הזכאות על בחירתם לפי פסקה (1), בתוך 21 ימים מיום שנודע להם על קביעת ועדת הזכאות כאמור באותה פסקה.

(3) לא הודיעו ההורים על בחירתם בתוך התקופה האמורה בפסקה (2), רשאית ועדת הזכאות להחליט על המסגרת החינוכית המתאימה לילד עם הצרכים המיוחדים; בבואה להחליט כאמור, תעניק ועדת הזכאות זכות קדימה לשילוב הילד במוסד חינוך רגיל בהתאם להוראות פרק ד'1.

(4) סברה ועדת הזכאות, בהסתמך על מידע בכתב שקיבלה ממוסד החינוך שבו לומד הילד עם הצרכים המיוחדים או על חוות דעת של גורמים טיפוליים, כי קיים חשש ממשי שהשמתו של הילד במסגרת חינוכית בהתאם לבחירת ההורים לפי פסקה (1) תביא לסיכון של הילד או של ילדים אחרים, רשאית היא בתוך 14 ימים מיום קבלת הודעת ההורים לפי פסקה (2), להחליט על השמתו של הילד במסגרת חינוכית אחרת המתאימה לו";

ד ב ר י ה ס ב ר

סביר כך שיהיה ניתן להמשיך את התהליכים הנחוצים להיערכות לפתיחת שנת הלימודים במסגרות החינוכיות השונות לאחר קבלת ההחלטה.

עוד מוצע כי אם ההורים לא הודיעו לוועדת הזכאות על בחירתם בפרק הזמן האמור תעבור הסמכות להחליט על המסגרת החינוכית המתאימה לוועדת הזכאות, בשל הצורך לשבץ את הילד כנדרש ולאפשר קבלת החלטות על פתיחת מסגרות מתאימות. בהחלטה זו על ועדת הזכאות להעניק זכות קדימה לבחירה במסגרת חינוכית של שילוב במוסד חינוך רגיל.

מוצע לקבוע כי במקרים שבהם סברה ועדת הזכאות, בהתבסס על מידע בכתב ממוסד החינוך שבו לומד הילד או מגורמים טיפוליים, כי יש חשש שהשמתו של הילד בסוג המסגרת החינוכית בהתאם לבחירת ההורים תביא לסיכון של הילד עם הצרכים המיוחדים, או של ילדים אחרים, תוכל ועדת הזכאות להתערב בהחלטת ההורים ולשנות את סוג המסגרת החינוכית בהתאם לשיקול דעתה. יש בכך כדי להבטיח איוון ראוי בין הרצון לתת להורים את זכות הבחירה בסוג המסגרת החינוכית המתאימה לילדם, לבין החובה לשמור על שלומו של הילד עם הצרכים המיוחדים ועל שלומם של ילדים אחרים.

בדבר מסירת מידע להורים לענין זכויותיו של ילד בעל צרכים מיוחדים והמסגרות החינוכיות השונות הקיימות לפי חוק זה."

לפסקה (3)

מוצע לבטל את סעיף ד(ב) לחוק המנחה את שיקול דעת ועדת ההשמה בהחלטה על סוג המסגרת המתאים לילד עם צרכים מיוחדים. במקום ההוראה קיימת, מוצע לקבוע כי הורי הילד שקיבל זכאות לחינוך מיוחד מאת ועדת הזכאות, יבחרו את סוג המסגרת המתאימה לו. הבחירה היא בין 3 סוגי מסגרות המעניקים שירותי חינוך מיוחד לתלמידים עם צרכים מיוחדים: שילוב במוסד חינוך רגיל בהתאם להוראות פרק ד'1 לחוק, כיתה במוסד חינוך רגיל שבה ניתן חינוך מיוחד ומוסד חינוך לחינוך מיוחד.

וזה נוסחו של סעיף ד(ב) שמוצע לבטלו:

"(ב) בבואה לקבוע השמתו של ילד בעל צרכים מיוחדים, תעניק ועדת השמה זכות קדימה להשמתו במוסד חינוך מוכר שאינו מוסד לחינוך מיוחד."

מוצע לקבוע כי ההורים יודיעו על בחירתם לוועדת הזכאות בתוך 21 ימים מיום שנודע להם על קביעת הזכאות לילדם וזאת כדי להבטיח כי ההחלטה תתקבל בפרק זמן

(4) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב1) סל השירותים אשר יינתן לילד עם צרכים מיוחדים שוועדת הזכאות קבעה את זכאותו לחינוך מיוחד ייקבע, בין השאר, בהתאם לרמת התפקוד של הילד וכן למאפיינים המובנים של המסגרת החינוכית שבה הוא לומד:"

תיקון סעיף 9 בסעיף 9 לחוק העיקרי - 7.

(1) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א1) בדיון בעניינו של ילד עם צרכים מיוחדים הלומד במוסד חינוך מוכר יהיה לפני הוועדה מידע על הילה, שימסור לה מוסד החינוך, הכול בהתאם להוראות שיקבע שר החינוך לעניין זה:"

(2) בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא "ולהגיש מסמכים וחוות דעת מטעמם, וכן תמסור להם לא יאוחר משבעה ימים לפני הדיון בוועדה כל מסמך הנמצא בידי הוועדה והעשוי לשמש אותה לצורך דיוניה או קבלת החלטתה";

(3) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב1) הוועדה רשאית להזמין, בהתאם לצורך, אנשי מקצוע מתחומים שונים להשתתף בדיוני הוועדה, ובין השאר, רופא מומחה או עובד סוציאלי כהגדרתו בחוק העובדים הסוציאליים, התשנ"ו-1996⁵:"

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (2)

סעיף 9(ב) לחוק קובע כי הוועדה תמין את הורי הילד בעל הצרכים המיוחדים ואת הילד ותאפשר להם או למי מטעמם להשמיע את טיעוניהם. מוצע לקבוע בנוסף כי ההורים יכולים להגיש לוועדת הזכאות מסמכים וחוות דעת מטעמם. תיקון זה משקף את המצב הנהוג כיום.

עוד מוצע לקבוע כי ועדת הזכאות תמסור להורי הילד, לא יאוחר משבעה ימים טרם הדיון בוועדה כל מסמך הנמצא בידיה ועשוי לשמש אותה לצורך דיוניה או קבלת החלטתה. מטרת ההוראה לאפשר להורים את מלוא המידע הרלוונטי לקראת הדיון.

לפסקה (3)

מוצע לאפשר לוועדת הזכאות לזמן לדיוניה אנשי מקצוע שונים וביניהם עובד סוציאלי ורופא מומחה. כאמור בדברי ההסבר לסעיף 5, החוק הקיים קובע כי בכל ועדת השמה יהיו חברים עובד סוציאלי ורופא. הניסיון שנצבר בהפעלת ועדות השמה מלמד כי עובדים סוציאליים ורופאים אינם מגיעים לדיוני הוועדה, אלא במקרים נדירים. הצורך לקבל עמדה מקצועית בתחום הרפואי והסוציאלי מתעורר במסגרת דיוני וועדה רק לעיתים נדירות. לפיכך, מוצע כי הרכב הוועדה לא יכלול עובד סוציאלי ורופא ואלה יוזמנו לוועדה ככל שידרש כמו גם בעלי מקצוע נוספים איתם תבקש הוועדה להתייעץ.

לפסקה (4)

מוצע לקבוע כי סל השירותים שיינתן לילד שוועדת הזכאות קבעה את זכאותו לחינוך מיוחד ייקבע, בין השאר, בהתאם לרמת תפקודו ולמאפיינים המובנים בסוג המסגרת החינוכית שבה הוא לומד. משמעות ההוראה היא כי נוסף על רמת תפקודו של הילד עם הצרכים המיוחדים מושפע סל השירותים גם ממאפיינים קבועים המובנים בסוג המסגרת שבה לומד התלמיד כגון גודל הכיתה במסגרת של חינוך מיוחד לעומת גודל הכיתה במסגרת שילוב בחינוך הרגיל. כמו כן, יש סוגי מיתקנים שניתן להתקין או לבנות במוסד לחינוך מיוחד, ושלא ניתן לבנות בכל מוסדות החינוך הרגילים, כגון בריכה טיפולית. מאפיינים אלה משפיעים על היקף סל השירותים שייקבע לילד ויובאו בחשבון.

סעיף 7

לפסקה (1) סעיף 9 לחוק קובע הוראות לעניין סמכויות הוועדה והדיון בה. מוצע להוסיף את לסעיף זה את סעיף קטן (א1) ולקבוע כי בדיון בפני ועדת זכאות בעניינו של ילד עם צרכים מיוחדים הלומד במוסד חינוך מוכר יהיה לפני הוועדה מידע על הילד שימסור לה מוסד החינוך. מטרת הסעיף היא לתת לוועדת הזכאות מידע רלוונטי ועדכני של המוסד החינוכי על מצבו של הילד עם הצרכים המיוחדים ועל צרכיו. מוצע כי פרטים על היקף מידע ועל אופן מסירתו יקבעו בהתאם להוראות שיקבע שר החינוך.

⁵ ס"ח התשנ"ו, עמ' 152.

"(1ג) על אף הוראות סעיף קטן (ג), הפרוטוקול יימסר להורי הילד עם הצרכים המיוחדים, ככל האפשר עם תום הדיון בוועדה ולא יאוחר מהמועד שבו נמסרה להורים החלטת הוועדה.

(2ג) על אף הוראות סעיפים קטנים (ב) ו-(1ג), רשאית הוועדה להחליט כי מסמך שהובא לפניו או פרוטוקול הדיון, כולו או חלקו, לא יימסר להורי הילד עם הצרכים המיוחדים, אם שוכנעה כי המידע הכלול בו עלול לסכן את הילד או אדם אחר; החלטה כאמור תהיה מנומקת ותירשם בפרוטוקול."

תיקון סעיף 10

8. בסעיף 10 לחוק העיקרי –

(1) בסעיף קטן (א), במקום "מוסד לחינוך מיוחד" יבוא "מוסד לחינוך מוכר";

(2) בסעיף קטן (ד), בסופו יבוא "ואולם בדיון על סמך מסמכים בלבד, לא תהיה נתונה לוועדת זכאות הסמכות לפי סעיף 7(ב)(4)".

החלפת סעיף 11

9. במקום סעיף 11 לחוק העיקרי יבוא:

דיוני ועדת זכאות 11. (א) המניין החוקי לדיוני ועדת זכאות ולהחלטותיה הוא והחלטותיה
ארבעה חברים, וביניהם: יושב ראש הוועדה, נציג רשות החינוך המקומית, הפסיכולוג החינוכי, והמפקח על מוסד החינוך שבו לומד הילד שהדיון או ההחלטה הם בעניינו או נציגו.

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (4)

כאמור תהיה מנומקת ותירשם בפרוטוקול. זאת, בין השאר, כדי לאפשר לערכאת הערר או לבית המשפט לבחון את ההצדקה לקבלת ההחלטה.

סעיף 8 לפסקה (1)

סעיף 10(א) לחוק קובע כי מנהל מוסד לחינוך מיוחד יביא, אחת לשלוש שנים, את עניינו של ילד בעל צרכים מיוחדים הלומד במוסד, לדיון חוזר לפני ועדת ההשמה. מוצע לתקן את הסעיף האמור כך שיחול גם על מנהל מוסד לחינוך רגיל. בשל ביטולן המוצע של ועדות השילוב הפועלות במסגרות מוסדות החינוך, יש להביא גם את עניינם של תלמידים משולבים לדיון חוזר בוועדת הזכאות במועדים המחייבים.

לפסקה (2)

סעיף 10(ד) לחוק קובע כי בדיון חוזר בוועדת השמה רשאית ועדת השמה להחליט על סמך מסמכים בלבד. מוצע להוסיף הוראה כי לא יהיה ניתן לקיים דיון על סמך מסמכים בלבד מקום שוועדת הזכאות שוקלת להשתמש בסמכותה לפי סעיף 7(ב)(4) המוצע ולהחליט על סוג מסגרת חינוכית מתאימה בניגוד לעמדת הורי הילד עם הצרכים המיוחדים. בשל חשיבותה והשלכותיה של החלטה זו ראוי שעמדת ההורים תישמע במסגרת הופעתם בדיון בוועדה ולא תתקבל על סמך מסמכים בלבד.

סעיף 9 סעיף 11 לחוק קובע כדלקמן:

"החלטת ועדת השמה

11. החלטת ועדת השמה תתקבל ברוב דעות חבריה המשתתפים בישיבה ובלבד שמספרם לא יפחת משלושה."

סעיף 9(ג) לחוק קובע כי דיוני הוועדה יירשמו בפרוטוקול וכי הפרוטוקול, המסמכים הרפואיים וכל מסמך אחר שבידי הוועדה הם סודיים, אך מותר להביאם לידיעת אדם אשר נוקקים לשירותיו לצורך ההחלטה; אדם שלידיעתו הובא פרוטוקול או מסמך כאמור חייב בשמירת סודיותם. הוראה זו עשויה להתפרש כקובעת חיסיון של פרוטוקול הדיון ושל שאר המסמכים שלפני הוועדה, גם כלפי ההורים של הילד עם הצרכים המיוחדים. פרשנות זו יוצרת קושי רב ביחס לכיזיוניהם של ההורים ולמעמדם במסגרת תהליך קבלת זכאות לחינוך מיוחד וההחלטות הכרוכות בכך.

מוצע להוסיף את סעיף קטן (1ג) ולקבוע כי על אף הוראות סעיף קטן (ג) פרוטוקול הדיון יימסר להורים, ככל האפשר מיד לאחר הדיון בוועדת הזכאות ובכל מקרה לא יאוחר ממועד מסירת ההחלטה של ועדת הזכאות להורים.

עוד מוצע להוסיף את סעיף קטן (2) ובו לקבוע כי על אף הוראות סעיף קטן (ב) המוצע, המחייב את ועדת הזכאות להעביר מסמכים להורים טרם הדיון בוועדה בעניין ילדם, ועל אף הוראות סעיף קטן (1ג) המוצע לעניין מסירת פרוטוקול הדיון להורים, רשאית הוועדה להחליט כי מסמך שהובא לפניו או פרוטוקול הדיון, כולו או חלקו, לא יימסרו להורי הילד עם הצרכים המיוחדים. יש מצבים שבהם חשיפת מסמך שנמצא לפני הוועדה או חשיפת פרוטוקול הדיון, לפני ההורים או אחד מהם, עלולה להביא לפגיעה בילד או באדם אחר. במצבים אלה תוכל הוועדה לקבל החלטה על חיסיון של הפרוטוקול או של אחד המסמכים בפני ההורים או כל אדם אחר. החלטה

(ב) החלטות ועדת זכאות יתקבלו ברוב קולות של חבריה
המשתתפים בדיון; היו הקולות שקולים, יהיה ליושב ראש
הוועדה קול נוסף.

10. בסעיף 12 לחוק העיקרי –

- (1) בכל מקום, במקום "ערר" יבוא "השגה";
- (2) בסעיף קטן (א), במקום "שבעה" יבוא "שישה";
- (3) בסעיף קטן (ב) –
- (א) אחרי פסקה (3) יבוא:
"א3) מפקח לחינוך רגיל";
- (ב) פסקאות (4) ו-(5) – יימחקו.

11. בסעיף 13 לחוק העיקרי –

- (1) בכל מקום, במקום "ערר" יבוא "השגה" ובמקום "הערר" יבוא "ההשגה";
- (2) בסעיף קטן (ד), בסופו יבוא "היו הקולות שקולים, יהיה ליושב ראש הוועדה קול נוסף";
- (3) סעיף קטן (ה) – בטל.

ד ב ר י ה ס ב ר

(6) הורה לילד בעל צרכים מיוחדים שיקבע
השר מתוך רשימות שיגישו לו ארגוני הורים
לילדים בעלי צרכים מיוחדים במערכת החינוך;

מוצע לצמצם את היקף חברי הוועדה ולקבוע כי
ועדת ערר תמנה שישה חברים בלבד. במסגרת זו מוצע
למחוק את פסקאות (4) ו-(5) לסעיף 12(ב) וזאת בהתאמה
לאמור לעיל ביחס להרכב ועדת הזכאות לעניין גריעת
סוג החברים אשר ממעטים להגיע כיום לוועדות – עובד
סוציאלי ורופא מומחה.

כמו כן מוצע להוסיף לחברי ועדת ערר מפקח לחינוך
רגיל. הוספת חבר ועדת ערר שהוא מפקח לחינוך רגיל
מוצעת בשל ביטול ועדות השילוב ונועדה לקדם את
השילוב של תלמידים עם צרכים מיוחדים בחינוך הרגיל.

עוד מוצע לשנות את המונח "ערר" למונח "השגה".

סעיף 11 סעיף 13(ד) לחוק קובע כי החלטת ועדת הערר
תתקבל ברוב דעת חבריה המשתתפים בישיבה
ובלבד שמספרם לא יפחת משלושה. מוצע לקבוע ביחס
להחלטות ועדת הערר כי במצב של קולות שקולים, יהיה
ליושב ראש העדה – מנהל מחוז של משרד החינוך או
נציגו – קול נוסף.

כמו כן מוצע לשנות את המונח "ערר" למונח "השגה"
וכן למחוק את סעיף קטן (ה) כך שיובהר כי ניתן להשיג על
החלטות ועדת הערר.

זוה נוסחו של סעיף קטן (ה) שמוצע למחוק:

"(ה) החלטת ועדת ערר תהיה סופית".

מוצע לבטל סעיף זה ולקבוע כי המניין החוקי לדיוני
ועדת הזכאות ולהחלטותיה הוא ארבעה חברים ובהם
יושב ראש הוועדה, פסיכולוג הוועדה, נציג רשות החינוך
המקומית והמפקח של המוסד החינוכי שבו לומד הילד או
נציגו. עמדת גורמי המקצוע במשרד החינוך היא כי אלה
הם הגורמים שהשתתפותם בדיון ובקבלת ההחלטה היא
חיונית, כדי להבטיח את איכותה. כמו כן מוצע לקבוע
הרכב מינימלי ולא לחייב את השתתפות כל חברי הוועדה,
כדי לצמצם את הסיכון לביטול דיונים בשל היעדרות אחד
מחברי הוועדה.

עוד מוצע לקבוע כי החלטות ועדת הזכאות יתקבלו
ברוב קולות של חבריה המשתתפים בדיון וכי במצב של
קולות שקולים, יהיה ליושב ראש הוועדה קול נוסף.

סעיף 10 סעיף 12 לחוק קובע את מינויה והרכבה של
ועדת ערר. סעיף קטן (ב) של הסעיף האמור קובע
כדלקמן:

"12 (ב) חברי ועדת ערר יהיו:

- (1) מנהל מחוז של משרד החינוך והתרבות או
נציגו והוא יהיה היושב ראש;
- (2) פסיכולוג חינוכי מחוזי של משרד החינוך
והתרבות;
- (3) מפקח לחינוך מיוחד;
- (4) עובד סוציאלי מתוך רשימה שיקבע שר
העבודה והרווחה;
- (5) רופא מומחה מתוך רשימה שיקבע שר
הבריאות;

12. בסעיף 20א, בהגדרה "תלמיד משולב", במקום הסיפה החל במילים "אשר ועדת שילוב" תיקון סעיף 20א יבוא "אשר ועדת זכאות החליטה על זכאותו לחינוך מיוחד, והוריו בחרו לפי סעיף 7(ב)(1)א) כי ישולב במסגרת מוסד חינוך רגיל או שוועדת זכאות החליטה על כך לפי סעיף 7(ב)(3) או 7(4)";.
13. סעיפים 20 ו-20ה לחוק העיקרי – בטלים.
14. בסעיף 20א(2) לחוק העיקרי, במקום "ועדת השילוב" יבוא "ועדת הזכאות".

ביטול סעיפים
20 ו-20ה

תיקון סעיף 20

ד ב ר י ה ס ב ר

החינוך הרגיל, רשות חינוך מקומית, ועדת השמה או מי שהשר או שר העבודה והרווחה הסמיך לענין זה.

(ה) ועדת השילוב תיתן הזדמנות, טרם החלטתה, להורי התלמיד להשמיע את דבריהם, ורשאים הם להשמיע את דבריהם בעצמם או על ידי מי מטעמם, כן רשאית היא לשמוע את התלמיד.

(ו) השר יקבע הוראות בדבר הקמת ועדות שילוב וסדרי עבודתן.

ערר לועדת השמה

20ה. (א) על החלטת ועדת שילוב רשאי תלמיד או הורה להגיש ערר לועדת השמה, בתוך עשרים ואחד ימים מיום שקיבל את ההחלטה בכתב; ועדת השמה רשאית לקבל את הערר, להחזיר את הענין לועדת השילוב לדיון נוסף, עם הוראות או בלעדיהן או לדחות את הערר.

(ב) ועדת השמה תיתן את החלטתה בתוך עשרים ואחד ימים מיום שהוגש הערר, זולת אם האריכה את המועד מטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ג) על הדיון בערר בוועדת השמה יחולו הוראות סעיפים 9 ו-11; החלטת ועדת השמה לפי סעיף זה תהיה סופית.

הוראות סעיפים 20 ו-20ה לחוק קובעות את סדרי עבודתן של ועדות שילוב ואת האפשרות להגיש ערר על החלטותיהן. בהתאם לאמור בחלק הכללי לדברי הסבר בדבר הצורך לייעל את עבודת הוועדות העוסקות בקביעת זכאות לחינוך מיוחד, וריכוז הסמכות לקביעת זכאות לחינוך מיוחד בידי ועדת הזכאות, מוצע לבטל את ועדות השילוב ובהתאמה את סעיפים אלה. לעמדת משרד החינוך גורמי המקצוע בוועדות הזכאות הם בעלי יכולות ורמה מקצועית מתאימה לקבלת החלטות בדבר זכאות לחינוך מיוחד, ואילו הדיון במסגרת מוסד החינוך עצמו יהיה בנוגע לדרכים המתאימות ליישם את החלטת ועדת הזכאות על זכאות לחינוך מיוחד והחלטת ההורים על סוג המסגרת המתאים לילד עם הצרכים המיוחדים.

סעיף 14 סעיף 20 לחוק עוסק בקביעת תכנית יחידנית לתלמיד משולב. מוצע להתאים את נוסח הסעיף לתיקון המוצע ולקבוע כי התכנית החינוכית היחידנית תיקבע בהתאם להחלטת ועדת הזכאות.

סעיף 12 סעיף 20א(א) לחוק קובע כי "תלמיד משולב" הוא ילד בעל צרכים מיוחדים, הזכאי לחינוך חנינם לפי סעיף 6(א) לחוק לימוד חובה, התש"ט-1949, אשר ועדת שילוב, כאמור בסעיף 20, החליטה על זכאותו לתוספת של הוראה ולימוד ולשירותים מיוחדים לפי פרק זה במוסד חינוך רגיל. בשל ביטול המוצע של ועדות השילוב מוצע להתאים את הגדרת תלמיד משולב ולקבוע כי מדובר בילד עם צרכים מיוחדים, שוועדת זכאות החליטה על זכאותו לחינוך מיוחד ושהוריו או ועדת זכאות, לפי הענין, החליטו על מסגרת שילוב בחינוך הרגיל כמסגרת החינוכית המתאימה בעבורו.

סעיף 13 סעיפים 20(ד) ו-20(ה) לחוק קובעים כדלקמן:

"ועדת שילוב

20ד. (א) במוסד חינוך רגיל תפעל ועדת שילוב שתפקידה לקבוע את הזכאות של תלמיד במוסד החינוך הרגיל שהוא ילד בעל צרכים מיוחדים בהתאם לתכנית השילוב (בפרק זה – ועדת שילוב).

(ב) (1) וזה הרכבה של ועדת השילוב:

(א) מנהל מוסד החינוך הרגיל והוא יהיה היושב ראש;

(ב) מחנך הכיתה של התלמיד;

(ג) עובד הוראה מתחום החינוך המיוחד;

(ד) פסיכולוג חינוכי או יועץ חינוכי;

(ה) בעל מקצוע נוסף שקבע המנהל אם נדרש לפי הענין.

(2) היו למוסד החינוך הרגיל פסיכולוג חינוכי ויועץ חינוכי, יהיה הפסיכולוג החינוכי חבר בוועדה לענין פסקה (1)ד); לא היה למוסד פסיכולוג חינוכי ולא יועץ חינוכי יהיה חבר הוועדה פסיכולוג חינוכי או יועץ חינוכי שימונה לפי ההוראות שקבע השר לפי סעיף קטן (1), והוא יהיה חבר הוועדה לענין פסקה (1)ד).

(ג) (1) החלטות הוועדה יתקבלו ברוב קולות; היו הקולות שקולים, יהיה ליושב ראש קול נוסף.

(2) הוועדה תקבע את סדרי עבודתה ככל שלא נקבעו בתקנות.

(ד) ועדת השילוב תדון בענינו של תלמיד במוסד החינוך הרגיל על פי בקשה של הורה, עובד חינוך במוסד

- הוספת סעיף 20ט .15 אחרי סעיף 20 לחוק העיקרי יבוא:
- ”הנחיות על אופן ניצול משאבים בעד תלמידים משולבים”
- המנהל הכללי של משרד החינוך יפרסם באתר האינטרנט של משרד החינוך הנחיות למנהל מוסד חינוך על אופן ניצול המשאבים המתקבלים במוסד החינוך בעד תלמידים משולבים.”
- 20ט. המנהל הכללי של משרד החינוך יפרסם באתר האינטרנט של משרד החינוך הנחיות למנהל מוסד חינוך על אופן ניצול המשאבים המתקבלים במוסד החינוך בעד תלמידים משולבים.”
- החלה הדרגתית .16 (א) הוראות חוק זה, למעט סעיף ו(1) עד (5), יוחלו בהדרגה החל בשנת הלימודים התשע”ט, על פי צו שיקבע שר החינוך, ובלבד שהחלתן תושלם לא יאוחר מתחילת שנת הלימודים התשפ”א.

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 15 מוצע להוסיף לחוק את סעיף 20ט הכולל הוראה המסמיכה את המנהל הכללי של משרד החינוך לפרסם הנחיות למנהלי בתי הספר על אופן ניצול התקציבים המתקבלים בעד תלמידים משולבים. באופן זה יינתנו כלים למנהלי בית הספר כיצד לנצל בצורה מיטבית את התקציבים בעבור התלמידים המשולבים.
- סעיף 16 כדי לתת למשרד החינוך ולמסגרות החינוכיות השונות זמן להיערכות מתאימה לתיקון המוצע, מוצע כי הוראות החוק המוצע, למעט הוראות סעיף ו(1) עד (5) שעניינן שינויי מונחים, יוחלו בהדרגה החל בשנת הלימודים התשע”ט, בהתאם לצו שיקבע שר החינוך ובלבד שהחלתן תושלם לא יאוחר משנת הלימודים התשפ”א.

